

ชื่อหนังสือ
บาร์โค้ด
ISBN

งานเขียนแบบก่อสร้าง 1
9789743895746
974-389-574-4

ตรงตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 ปรับปรุงปี พ.ศ. 2546 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

งานเขียนแบบ ก่อสร้าง 1

2106-2104

หลักสูตรใหม่

เรียบเรียงโดย เจริญ เสาวภาณี

งานเขียนแบบก่อสร้าง 1

โดย...เจริญ เสาวภาณี

บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด

SKYBOOK COMPANY LIMITED

515/276-8 ถ.รังสิต-ปทุมธานี ต.ปะชาธิปัตย์ อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12130

โทร. 0-2958-1125-7, 0-2567-5119 โทรสาร. 0-2567-5105

e-mail: sales@skybook.co.th

“งานเขียนแบบก่อสร้าง 1”

พิมพ์ครั้งที่ 1	มกราคม 2548
พิมพ์ครั้งที่ 2	ตุลาคม 2550
พิมพ์ครั้งที่ 3	ตุลาคม 2551
พิมพ์ครั้งที่ 4	กันยายน 2552
พิมพ์ครั้งที่ 5	พฤษภาคม 2553
พิมพ์ครั้งที่ 6	พฤษภาคม 2554
พิมพ์ครั้งที่ 7	ตุลาคม 2555

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

ห้ามคัดลอกถ่ายเอกสารหรือพิมพ์

หรือวิธีหนึ่งวิธีใดของหนังสือเล่มนี้ก่อนได้รับอนุญาต

จากบริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด

ราคา 85 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

เจริญ เลาวภาณี

เขียนแบบก่อสร้าง 1 -- พิมพ์ครั้งที่ 7 -- ปทุมธานี : สกายบุ๊กส์, 2555.

208 หน้า

1. การเขียนแบบโครงสร้าง 2. การเขียนแบบสถาปัตยกรรม II. ชื่อเรื่อง

604 . 2

ISBN: 974-389-574-4

S7907-30-10-12

จัดพิมพ์และจำหน่ายโดย

บริษัท **สกายบุ๊กส์** จำกัด

515/276-8 ถ.รังสิต-ปทุมธานี ต.ประชาธิปัตย์

อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12130

e-mail: sales@skybook.co.th

www.skybook.co.th

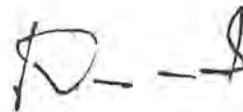
โทร. 0-2958-1125-7 โทรสาร. 0-2567-5105

หากท่านผู้อ่านซื้อหนังสือที่จัดพิมพ์โดยบริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด และพบว่าหนังสือสลับหน้า พิมพ์ไม่ชัดเจน
หน้าขาดหายไม่ครบ หรือความบกพร่องอื่นใดอันเนื่องมาจากการกระบวนการพิมพ์และการเข้าเล่ม
กรุณาส่งหนังสือมาที่บริษัทฯ เพื่อรับหนังสือเล่มใหม่

คำนำ

เอกสารประกอบการสอนวิชา งานเขียนแบบก่อสร้าง 1 (2106-2104) เล่มนี้ ได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนให้กับนักเรียนในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แผนกวิชาช่างก่อสร้าง แผนกวิชาช่างโยธา และแผนกวิชาช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม โดยพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนก่อนเรียน วิชานี้ต้องผ่านการเรียนวิชาเขียนแบบเบื้องต้นมาก่อน

เอกสารเล่มนี้ได้จัดทำการทดลองสอนที่แผนกวิชาช่างก่อสร้าง สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 1 วิทยาลัยเทคนิคลำพูน ในปีการศึกษา 2546 เป็นต้นมา ได้ปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องแก้ไขให้ทันสมัยยิ่งขึ้น ให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาแผนใหม่ (ปวช. 2545 ปรับปรุง 2546) เนื้อหาภายในเล่มบางหน่วยผู้ที่นำไปใช้สอนสามารถปรับได้ตามความเหมาะสมทั้งเนื้อหาและจำนวนชั่วโมงที่สอน

(นายเจริญ เสาวภาณี สสจ. 1996)

อาจารย์ 3 ระดับ 8

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 1 วิทยาลัยเทคนิคลำพูน

คำแนะนำการใช้เอกสารประกอบการสอน วิชา งานเขียนแบบก่อสร้าง 1 (2106-2104)

เอกสารประกอบการสอนวิชา งานเขียนแบบก่อสร้าง 1 (2106-2104) ผู้เขียนมีความประสงค์ให้ครูผู้สอนและผู้เรียนใช้เป็นเอกสารประกอบการเรียนการสอน ที่ครอบคลุมเนื้อหาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 2545 (ปรับปรุง 2546) ประกอบด้วยคำบรรยายและรูปภาพประกอบที่ชัดเจน โดยผู้ที่ศึกษาวิชานี้ต้องผ่านการเรียนวิชาเขียนแบบเบื้องต้นมาก่อน

การเรียบเรียงเนื้อหาภายในเล่ม เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเขียนแบบบ้านพักอาศัยชั้นเดียว 2 ห้องนอน 2 ห้องน้ำ โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กยกพื้นสูง 0.90 เมตร แบบเรียบง่าย สะดวกต่อการเขียนแบบ และง่ายต่อการทำความเข้าใจของผู้เขียน ทั้งนี้เพื่อต้องการให้สัมพันธ์กับจำนวนคาบเรียน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 2545 (ปรับปรุง 2546) ที่กำหนดจำนวนคาบเรียน 20 สัปดาห์ (รวมสอบปลายภาค) เนื้อหาในเอกสารเล่มนี้ประกอบไปด้วย 10 หน่วย คือ

หน่วยที่ 1 เรื่อง การเขียนแบบรูปแปลนพื้น

มีเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของแปลนพื้น รายละเอียดที่แสดง การใช้สัญลักษณ์ การใช้มาตราส่วน และลำดับขั้นตอนการเขียนแบบรูปแปลนพื้น

หน่วยที่ 2 เรื่อง การเขียนแบบรูปตัด

มีเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของแบบรูปตัด รูปตัดตามขวาง รูปตัดตามยาว รายละเอียดที่แสดง การใช้สัญลักษณ์ การใช้มาตราส่วน และลำดับขั้นตอนการเขียนแบบรูปตัด

หน่วยที่ 3 เรื่อง การเขียนแบบรูปด้าน

มีเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของแบบรูปด้าน รายละเอียดที่แสดง การใช้สัญลักษณ์ การใช้มาตราส่วน และลำดับขั้นตอนการเขียนแบบรูปด้าน

หน่วยที่ 4 เรื่อง การเขียนแบบรูปแปลนโครงสร้าง

มีเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของแบบรูปแปลนโครงสร้าง ลักษณะของโครงสร้างใต้ดิน และโครงสร้างเหนือดิน การใช้สัญลักษณ์ การใช้มาตราส่วน และลำดับขั้นตอนการเขียนแบบรูปแปลนโครงสร้าง

หน่วยที่ 5 เรื่อง การเขียนแบบรูปขยายรายละเอียดงานสถาปัตยกรรม

มีเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของแบบรูปขยายรายละเอียดงานสถาปัตยกรรม ประเภทของแบบรูปขยาย การใช้สัญลักษณ์ การใช้มาตราส่วน และลำดับขั้นตอนการเขียนแบบรูปขยายรายละเอียดงานสถาปัตยกรรม

หน่วยที่ 6 เรื่อง การเขียนแบบรูปขยายรายละเอียดงานวิศวกรรม

มีเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของแบบรูปขยายรายละเอียดงานวิศวกรรม ข้อกำหนดเกี่ยวกับงานไม้โครงสร้าง และคอนกรีตเสริมเหล็ก การใช้สัญลักษณ์ การใช้มาตราส่วน และลำดับขั้นตอนการเขียนแบบรูปขยายรายละเอียดงานวิศวกรรม

หน่วยที่ 7 เรื่อง การเขียนแบบรูปงานระบบสุขาภิบาล

มีเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของแบบรูปงานระบบสุขาภิบาล รายละเอียดที่แสดงการใช้สัญลักษณ์ การใช้มาตราส่วน และลำดับขั้นตอนการเขียนแบบรูปงานระบบสุขาภิบาล

หน่วยที่ 8 เรื่อง การเขียนแบบรูปแปลนไฟฟ้า

มีเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของแบบรูปแปลนไฟฟ้า รายละเอียดที่แสดง การใช้สัญลักษณ์ การใช้มาตราส่วน และลำดับขั้นตอนการเขียนแบบรูปแปลนไฟฟ้า

หน่วยที่ 9 เรื่อง การเขียนแบบรูปผังบริเวณ และผังที่ตั้ง

มีเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของแบบรูปผังบริเวณ และผังที่ตั้ง รายละเอียดที่แสดงการใช้สัญลักษณ์ การใช้มาตราส่วน และลำดับขั้นตอนการเขียนแบบรูปผังบริเวณ และผังที่ตั้ง

หน่วยที่ 10 เรื่อง การเขียนสารบัญ และรายการประกอบแบบ

มีเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของสารบัญแบบ และรายการประกอบแบบ รายละเอียดที่แสดง และลำดับขั้นตอนการเขียนสารบัญแบบและรายการประกอบแบบ

นายเจริญ เสาวภาณี

อาจารย์ 3 ระดับ 8

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 1 วิทยาลัยเทคนิคลำพูน

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้

รายวิชา งานเขียนแบบก่อสร้าง 1 รหัสวิชา 2106-2104

.....

จุดประสงค์รายวิชา

1. เพื่อให้มีความเข้าใจ หลักการ วิธีการในการเขียนแบบก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยชั้นเดียว
2. เพื่อให้มีความสามารถในการเขียนแบบก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยชั้นเดียว
3. เพื่อให้มีทัศนคติที่ดี มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน และเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม

ค่านิยมที่ดีในการประกอบอาชีพ

มาตรฐานรายวิชา

1. เข้าใจหลักการ วิธีการ ในการเขียนแบบก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยชั้นเดียว
2. เขียนแบบก่อสร้าง รูปแปลน รูปตัด รูปด้าน รูปขยายส่วนประกอบอาคาร ผังโครงสร้าง ผังไฟฟ้า สุขาภิบาล ผังบริเวณอาคารที่พักอาศัยชั้นเดียว
3. เขียนรายการประกอบแบบก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยชั้นเดียว
4. มีทัศนคติที่ดีในการทำงาน (เพิ่มเติมจากหลักสูตร)

สมรรถนะรายวิชา

1. เรียงลำดับขั้นตอน หลักการวิธีการเขียนแบบก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยชั้นเดียวได้
2. ปฏิบัติเขียนแบบก่อสร้าง รูปแปลน รูปตัด รูปด้าน รูปขยาย ส่วนประกอบอาคาร ผังโครงสร้าง ไฟฟ้า สุขาภิบาล ผังบริเวณอาคารที่พักอาศัยชั้นเดียวได้
3. เขียนรายการประกอบแบบก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยชั้นเดียวได้
4. แสดงทัศนคติที่ดีในการทำงานด้วยความรอบคอบ มีระเบียบวินัย ใฝ่รู้ ตรงต่อเวลา
  - 4.1 มีมนุษยสัมพันธ์
  - 4.2 มีวินัย
  - 4.3 รับผิดชอบ
  - 4.4 ซื่อสัตย์ สุจริต
  - 4.5 เชื้อมั่นในตนเอง

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับหลักการ ขั้นตอน กระบวนการ วิธีการเขียนแบบก่อสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแปลน รูปตัด รูปด้าน แบบขยายส่วนประกอบอาคาร ผังโครงสร้าง ผังไฟฟ้า ผังสุขาภิบาล ผังบริเวณ และรายการประกอบแบบก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยชั้นเดียว

หน่วยการสอน

วิชา งานเขียนแบบก่อสร้าง 1

รหัสวิชา 2106-2104 จำนวน 6 ชั่วโมง/สัปดาห์ รวม 120 ชั่วโมง

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	จำนวนชั่วโมง
1	การเขียนแบบรูปแปลนพื้น	6
2	การเขียนแบบรูปตัด	12
3	การเขียนแบบรูปด้าน	6
4	การเขียนแบบรูปแปลนโครงสร้าง	6
5	การเขียนแบบรูปขยายรายละเอียดงานสถาปัตยกรรม	18
6	การเขียนแบบรูปขยายรายละเอียดงานวิศวกรรม	30
7	การเขียนแบบรูปงานระบบสุขาภิบาล	18
8	การเขียนแบบรูปแปลนไฟฟ้า	6
9	การเขียนแบบรูปผังบริเวณ และผังที่ตั้ง	6
10	การเขียนสารบัญแบบ และรายการประกอบแบบ	6
	สอบปลายภาค	6
	รวม	120

สารบัญ

คำแนะนำการใช้เอกสารประกอบการสอน	4
โครงสร้างการจัดการเรียนรู้รายวิชา	6
หน่วยการสอน	7
หน่วยที่ 1 การเขียนแบบรูปแปลนพื้น	11
บทนำ	12
1.1 ความหมายของแบบรูปแปลนพื้น	13
1.2 รายละเอียดที่แสดงในแบบรูปแปลนพื้น	13
1.3 วิธีใช้สัญลักษณ์ และมาตราส่วนของการเขียนแบบรูปแปลนพื้น	16
1.4 ขั้นตอนการเขียนแบบรูปแปลนพื้น	26
บทสรุป	33
หน่วยที่ 2 การเขียนแบบรูปตัด	34
บทนำ	35
2.1 ความหมายของแบบรูปตัด	36
2.2 รายละเอียดที่แสดงจากแบบรูปตัด	36
2.3 วิธีใช้สัญลักษณ์ และมาตราส่วนของการเขียนแบบรูปตัด	39
2.4 ขั้นตอนการเขียนแบบรูปตัด	47
บทสรุป	55
หน่วยที่ 3 การเขียนแบบรูปด้าน	57
บทนำ	58
3.1 ความหมายของแบบรูปด้าน	59
3.2 รายละเอียดที่แสดงในแบบรูปด้าน	59
3.3 สัญลักษณ์ และมาตราส่วนของการเขียนแบบรูปด้าน	61
3.4 ขั้นตอนการเขียนแบบรูปด้าน ทั้ง 4 ด้าน	65
บทสรุป	70
หน่วยที่ 4 การเขียนแบบรูปแปลนโครงสร้าง	72
บทนำ	73
4.1 ความหมายของแบบรูปแปลนโครงสร้าง	73

4.2	โครงสร้างใต้ดิน และโครงสร้างเหนือดิน	74
4.3	วิธีใช้สัญลักษณ์ และมาตราส่วนของการเขียนแบบรูปแปลนโครงสร้าง	80
4.4	ขั้นตอนการเขียนแบบรูปแปลนโครงสร้าง	81
	บทสรุป	92
หน่วยที่ 5	การเขียนแบบรูปขยายรายละเอียดงานสถาปัตยกรรม	93
	บทนำ	94
5.1	ความหมายของแบบรูปขยายรายละเอียดงานสถาปัตยกรรม	95
5.2	ประเภทของแบบรูปขยายรายละเอียดงานสถาปัตยกรรม	95
5.3	วิธีใช้สัญลักษณ์ และมาตราส่วนของการเขียนแบบรูปขยายรายละเอียดงานสถาปัตยกรรม	102
5.4	ขั้นตอนการเขียนแบบรูปขยายรายละเอียดงานสถาปัตยกรรม	103
	บทสรุป	118
หน่วยที่ 6	การเขียนแบบรูปขยายรายละเอียดงานวิศวกรรม	119
	บทนำ	121
6.1	ความหมายของแบบรูปขยายรายละเอียดงานวิศวกรรม	121
6.2	ข้อกำหนดเกี่ยวกับงานไม้โครงสร้าง	121
6.3	ข้อกำหนดเกี่ยวกับคอนกรีตเสริมเหล็ก	124
6.4	ข้อกำหนดเกี่ยวกับบันได	126
6.5	วิธีใช้สัญลักษณ์ และมาตราส่วนของการเขียนแบบรูปขยายรายละเอียดงานวิศวกรรม	127
6.6	ขั้นตอนการเขียนแบบรูปขยายรายละเอียดงานวิศวกรรม	128
	บทสรุป	144
หน่วยที่ 7	การเขียนแบบรูปงานระบบสุขาภิบาล	145
	บทนำ	146
7.1	ความหมายของแบบรูปงานระบบสุขาภิบาล	146
7.2	รายละเอียดที่แสดงจากแบบรูปงานระบบสุขาภิบาล	147
7.3	วิธีใช้สัญลักษณ์ และมาตราส่วนการเขียนแบบรูปงานระบบสุขาภิบาล	149
7.4	ขั้นตอนการเขียนแบบรูปงานระบบสุขาภิบาล	150
	บทสรุป	160
หน่วยที่ 8	การเขียนแบบรูปแปลนไฟฟ้า	161
	บทนำ	162
8.1	ความหมายของแบบรูปแปลนไฟฟ้า	162
8.2	รายละเอียดที่แสดงในแบบรูปแปลนไฟฟ้า	163
8.3	วิธีใช้สัญลักษณ์ และมาตราส่วนของการเขียนแบบรูปแปลนไฟฟ้า	166
8.4	ขั้นตอนการเขียนแบบรูปแปลนไฟฟ้า	168
	บทสรุป	173

หน่วยที่ 9	การเขียนแบบรูปผังบริเวณ และผังที่ตั้ง	174
	บทนำ	175
	9.1 ความหมายของแบบรูปผังบริเวณ และผังที่ตั้ง	175
	9.2 รายละเอียดที่แสดงในแบบรูปผังบริเวณ และผังที่ตั้ง	176
	9.3 วิธีใช้สัญลักษณ์ และมาตราส่วนในการเขียนแบบรูปผังบริเวณ และผังที่ตั้ง	179
	9.4 ขั้นตอนการเขียนแบบรูปผังบริเวณ และผังที่ตั้ง	180
	บทสรุป	185
หน่วยที่ 10	การเขียนสารบัญแบบ และรายการประกอบแบบ	186
	บทนำ	187
	10.1 ความหมายของสารบัญแบบ และรายการประกอบแบบ	187
	10.2 รายละเอียดที่แสดงในสารบัญแบบ และรายการประกอบแบบ	187
	10.3 ขั้นตอนการเขียนสารบัญแบบ และรายการประกอบแบบ	189
	บทสรุป	192
ภาคผนวก	.....	197
บรรณานุกรม	.....	207

หน่วยที่ ๑

การเขียนแบบรูปแปลนพื้น

หัวข้อเรื่อง

- 1.1 ความหมายของแบบรูปแปลนพื้น
- 1.2 รายละเอียดที่แสดงในแบบรูปแปลนพื้น
- 1.3 วิธีใช้สัญลักษณ์ และมาตราส่วนของการเขียนแบบรูปแปลนพื้น
- 1.4 ขั้นตอนการเขียนแบบรูปแปลนพื้น
- 1.5 เขียนแบบรูปแปลนพื้น

สาระสำคัญ

แปลนพื้นหรือผังพื้น เป็นแบบรูปตัดในแนวราบที่แสดงขนาด รูปร่าง และการจัดส่วนพื้นที่ใช้สอย ภายในอาคารด้วยสัญลักษณ์ เส้น อักษร ตัวเลข คำย่อ และมาตราส่วนรวมกัน เพื่อสื่อความหมาย โดยมี ขั้นตอนการเขียนแบบรูปแปลนพื้นตามลำดับ

จุดประสงค์การเรียนรู้

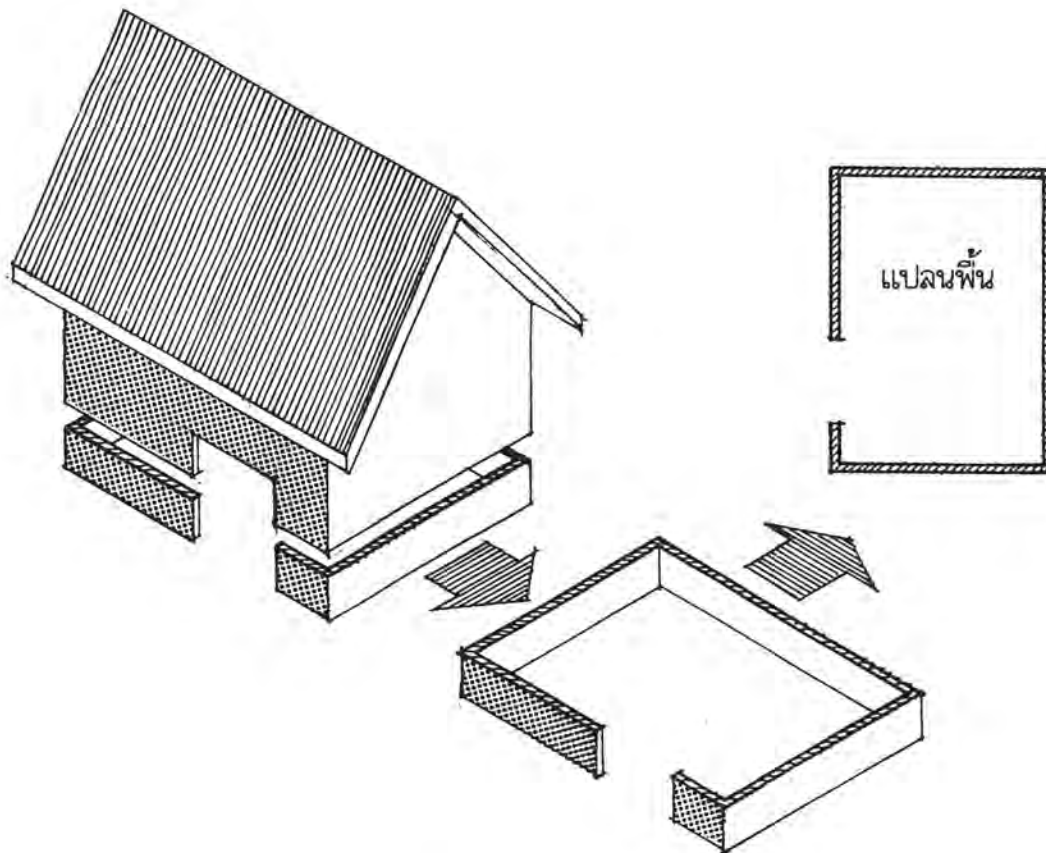
1. อธิบายความหมายของแบบรูปแปลนพื้นได้
2. จำแนกรายละเอียดที่แสดงในแบบรูปแปลนพื้นได้
3. อธิบายวิธีใช้สัญลักษณ์ และมาตราส่วนของการเขียนแบบรูปแปลนพื้นได้
4. เรียงลำดับขั้นตอนการเขียนแบบรูปแปลนพื้นได้

การเขียนแบบรูปแปลงพื้น

บทนำ

แบบรูปแผ่นแรกที่มีมนุษย์ยุคสมัยก่อนรู้จัก คือ แผ่นที่ มนุษย์รู้จักแผ่นที่ตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน จากแผ่นที่ก็พัฒนาเข้าสู่งานก่อสร้างเรียกชื่อใหม่ว่า ผังพื้น หรือแปลงพื้น การเขียนแบบรูปแปลงพื้น มีสัญลักษณ์ต่าง ๆ มากมายมารวมกัน การเขียนแบบรูปแปลงพื้นเป็นจุดเริ่มต้นของการเขียนแบบรูปอื่น ๆ ของงานนั้น

รูปที่ 1.1 แสดงความหมายรูปแปลงพื้น

อดตานัน ทมยนิติ ปณทิตา
(อ่านว่า อัถ-ตา-นัง-ทะ-มะ-ยัน-ติ-ปัน-ทิ-ตา)
แปลว่า บัณฑิตย่อมฝึกตน

1.1 ความหมายของแบบรูปแปลนพื้น

แบบรูปแปลนพื้นหรือผังพื้น (FLOOR PLAN) หมายถึง แบบรูปตัดในทางราบ หรือทางนอน ที่แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับ รูปร่าง ขนาด การจัดส่วนพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร โดยแสดงออกมาในลักษณะของสัญลักษณ์ เส้น คำย่อ ตัวเลข ตัวอักษร และมาตราส่วนประกอบกัน อาคารแต่ละหลังประกอบด้วยแบบรูปแปลนพื้นในแต่ละชั้นจนครบทุกชั้น อาจจะเริ่มตั้งแต่ ชั้นใต้ดินขึ้นมา เช่น บ้าน 2 ชั้น ประกอบไปด้วยรูปแปลนพื้นชั้นล่าง และรูปแปลนพื้นชั้นบน เป็นต้น รูปที่ 1.1

1.2 รายละเอียดที่แสดงในแบบรูปแปลนพื้น

รายละเอียดที่แสดงในแบบรูปแปลนพื้น สำหรับบ้านพักอาศัยชั้นเดียว มีดังนี้ รูปที่ 1.2

1.2.1 เสา แสดงหน้าตัดเสา ขนาด รูปร่าง วัสดุใช้ทำเสา จำนวนเสา และเส้นแสดงตำแหน่ง ศูนย์กลางเสาดำแหน่งทางนอนเป็นตัวเลขเรียงจากซ้ายไปขวาเริ่มจาก ① ② ③ ส่วนทางแนวตั้งเป็นตัวอักษรเรียงจากบนลงล่างเริ่มจาก A B C D และ E ตามลำดับ

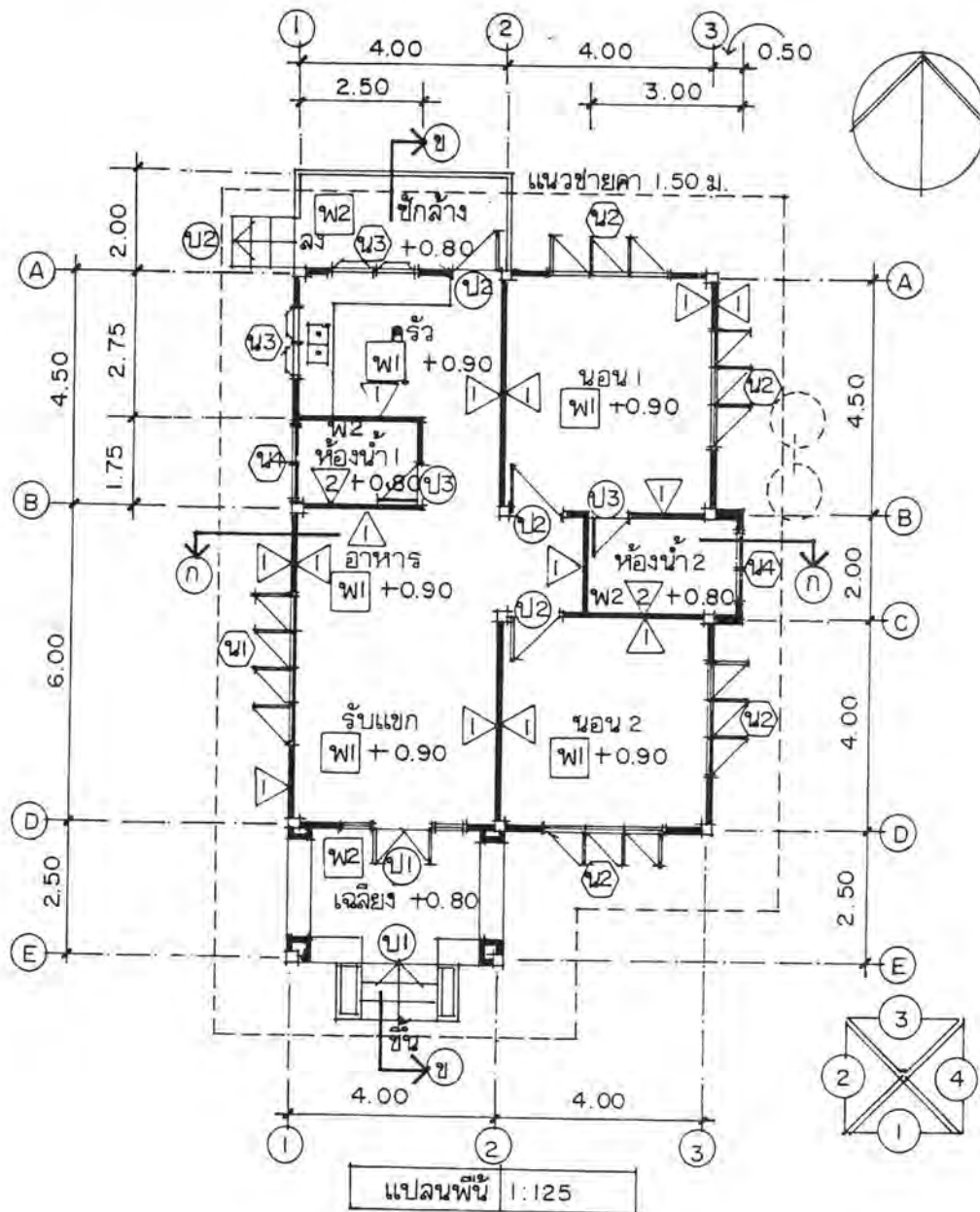
1.2.2 ผนัง และประตู หน้าต่าง แสดงสัญลักษณ์ หน้าตัดผนัง หน้าตัดวงกบตั้ง ประตูหน้าต่างในส่วนที่เป็นผนังจะเห็นความหนาผนัง โครงสร้างผนัง แสดงสัญลักษณ์ด้วยตัวย่อ ผนัง ส่วนที่เป็นประตูหน้าต่างจะเห็นโครงสร้างวงกบ ตัวบาน ลักษณะการเปิด ประเภทของประตู หน้าต่าง จำนวน ตำแหน่งที่ตั้ง และความกว้างของตัวบาน แสดงด้วยสัญลักษณ์ด้วยย่อ ป น

1.2.3 ตำแหน่งของห้องแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ ห้องที่มีผนังโดยรอบ กับห้องที่มีผนังเพียงด้านใดด้านหนึ่ง ทำให้ทราบขนาดของห้อง รูปร่าง ตำแหน่งที่ตั้ง และความสัมพันธ์กันระหว่างห้อง การสัญจรภายในอาคาร แสดงในแบบโดยการเขียนข้อความกำกับ เช่น ห้องรับแขก ห้องนอน และห้องครัว เป็นต้น

1.2.4 ระดับความสูง ความสูงในแบบรูปแปลนพื้นจะมองไม่เห็น แต่ทราบได้ด้วยการแสดงสัญลักษณ์ตัวเลขกำกับ โดยกำหนด + 0.00 เป็นระดับสมมติ เช่น ระดับถนนหน้าที่ก่อสร้างเป็น + 0.00 เมตร ส่วนระดับที่ห้องรับแขกเป็น + 0.90 แสดงว่าหลังพื้นบริเวณห้องรับแขกสูง 0.90 เมตร จากระดับสมมติ การแบ่งระดับความสูงภายในอาคารแสดงเส้นแบ่งระดับบริเวณประตู เช่น พื้นห้องทั่วไปสูง 0.90 เมตร แต่พื้นห้องน้ำสูง 0.80 เมตร ก็จะมีเส้นแบ่งระดับบริเวณประตูห้องน้ำ 1 เส้น

1.2.5 โครงสร้างของพื้นห้อง แตกต่างกันตามลักษณะการใช้งาน เช่น พื้นภายนอกบ้านและพื้นที่ส่วนที่สัมผัสกับน้ำ เป็นพื้นคอนกรีตปูด้วยกระเบื้องเคลือบ ส่วนพื้นภายในบ้าน เช่น ห้องรับแขก ห้องนอน เป็นพื้นคอนกรีตปูด้วยไม้ปาเก้ เป็นต้น โครงสร้างพื้นห้องแสดงด้วยสัญลักษณ์คำย่อ พ

1.2.6 บันได และทางเอียงลาด แสดงตำแหน่ง รูปร่าง ที่ตั้ง ขนาด ทิศทางขึ้นลงด้วยลูกศร แสดงสัญลักษณ์ด้วยย่อ บ ถ้าเป็นทางเอียงลาด สำหรับล้อเลื่อน รถเข็น รถยนต์ แสดงความลาดเอียงด้วยตัวเลข โดยอัตราส่วนความลาดชัน ได้จากสัดส่วนระยะทางตั้งต่อระยะทางนอน เช่น 1:100 แสดงว่าระยะ 1 หน่วย เป็นระยะทางตั้ง และ 100 หน่วย เป็นระยะทางนอน แสดงทิศทางขึ้นลงด้วยลูกศรเหมือนบันได

รูปที่ 1.2 แสดงแบบรูปแปลนพื้น 1 : 125

40 มิลลิเมตร	160 มิลลิเมตร	
	สถาปนิก-วิศวกร	ชื่อแบบ
40 มิลลิเมตร	ชื่องาน	รายละเอียดอื่นๆ
		วัน / เดือน / ปี หมายเลขแบบ

(ก) ตามมาตรฐานอุตสาหกรรม (มอก.)

วิทยาลัยเทคนิคลำพูน จ.ลำพูน	แบบแสดง	
ผู้สอน		
วิชา	ผู้เขียน	วัน / เดือน / ปี
งาน	มาตราส่วน	หมายเลขแบบ

(ข) ประยุกต์ขึ้นใหม่ตามความเหมาะสม

รูปที่ 1.3 แสดงรายละเอียดกรอบบอกชื่อ

1.2.7 แนวแสดงเส้นตัด เพื่อใช้เป็นเส้นอ้างอิงการเขียนแบบรูปตัด กำหนดด้วยสัญลักษณ์เส้นหนาประกอบหัวลูกศรชี้ทิศทางที่ตัดหัวลูกศรมีตัวอักษรกำกับทั้ง 2 ข้าง แนวแสดงเส้นตัดในแบบรูปแปลนพื้น พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร 2522 กำหนดไม่ต่ำกว่า 2 แนวตัด คือ ตัดตามยาว และตัดตามขวาง โดยแนวเส้นตัดต้องผ่านห้องน้ำ และผ่านบันไดรูปใดรูปหนึ่ง หรือทั้ง 2 รูป

1.2.8 เครื่องหมายแสดงทิศ ตำแหน่งของทิศเหนือในแบบได้จากโน้ตที่ดินจะปลูกสร้างอาคารนั้น ๆ โดยเขียนกำกับไว้ด้านบนขวามือของกระดาษเขียนแบบ และต้องชี้ขึ้นไปข้างบนเสมอ สาเหตุที่ต้องแสดงทิศประกอบแบบรูปแปลนพื้นที่ก็เพื่อง่ายต่อการเรียกชื่อรูปด้าน อีกประการก็คือ เพื่อเป็นข้อมูลในการออกแบบของสถาปนิก

1.2.9 การแสดงมิติ หรือการให้ระยะเป็นการแสดง ความกว้าง ความยาว ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง และรัศมีวงกลมในแบบรูปแปลนพื้นมี 3 ส่วน คือ เส้นมิติ เส้นฉาย และตัวเลขบอกมิติ บอกระยะด้วยระบบเมตริกเป็นเมตรและมิลลิเมตร รูปที่ 1.4

1.2.10 เส้นประ ในแบบรูปแปลนพื้นมีความหมาย ใช้แสดงในส่วนที่มองไม่เห็น เช่น ตำแหน่งบ่อเกรอะ บ่อซึม แนวยื่นของชายคา และตำแหน่งลูกกรงได้รวบกันได้ เป็นต้น

1.2.11 เครื่องหมายกำกับรูปด้าน ในกรณีมีการวางแบบรูปแปลนพื้นไม่ตั้งฉากกับทิศที่ตั้งหรือแบบรูปแปลนพื้นไม่เป็นรูปสี่เหลี่ยม เช่น เป็นรูปหลายเหลี่ยม หรือทรงโค้ง หรือรูปทรงอิสระอย่างอื่น ๆ การเรียกชื่อรูปด้านทั้ง 4 ด้านจะสับสน จำเป็นต้องมีสัญลักษณ์ตัวเลขหรือตัวอักษรกำกับไว้ในแบบรูปแปลนพื้น เช่น รูปด้าน (ก) (ข) (ค) (ง) หรือรูปด้าน ① ② ③ และ ④ เป็นต้น

1.2.12 มาตราส่วน เพื่อที่จะทราบว่าแบบแผ่นนี้เขียนด้วยมาตราส่วนเท่าใดโดยบอกคู่กับการบอกชื่องานเสมอ

1.2.13 กรอบบอกชื่อ รายละเอียดในกรอบบอกชื่อ ทำให้ทราบผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับแบบ เช่น เจ้าของ ช่างงาน สถาปนิก วิศวกร ผู้เขียนแบบ ผู้ออกแบบ ผู้ตรวจแบบ หมายเลขแผ่น วันเดือนปีที่เขียน รวมทั้งรายการแก้ไขต่าง ๆ ขนาดของกรอบบอกชื่อ มาตรฐานอุตสาหกรรม 440 เล่ม 1-2525 ให้ยาวไม่เกิน 170 มิลลิเมตร ความกว้างตามความเหมาะสม และให้อยู่ด้านขวามือ ส่วนการเว้นขอบกระดาษโดยรอบไม่น้อยกว่า 10 มิลลิเมตร ความหนาเส้นตีกรอบกำหนดให้หนาไม่น้อยกว่า 0.5 มิลลิเมตร รูปที่ 1.3

1.3 วิธีใช้สัญลักษณ์ และมาตราส่วนของการเขียนแบบรูปแปลนพื้น

สัญลักษณ์ และมาตราส่วนของแบบรูปแปลนพื้น ตามมาตรฐานอุตสาหกรรม 440 เล่ม 1-2525 มีดังนี้

1.3.1 สัญลักษณ์เส้น เส้นเป็นเสมือนภาษาหนึ่งที่ใช้สื่อความหมายในแบบ จึงมีความสำคัญในการเขียนแบบอย่างมาก ลักษณะของเส้น และขนาดของเส้นที่แตกต่างกันสื่อความหมายต่างกันด้วย การเขียนแบบต้องระมัดระวังในการใช้เส้น เส้นที่ใช้ในการเขียนแบบต้องมีคุณภาพดี เช่น คมชัด มีความเข้มข้น น้ำหนัก ความหนาสม่ำเสมอเท่ากันตลอด ตารางที่ 1.1

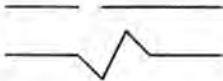
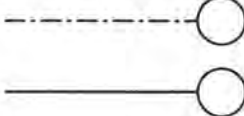
ชนิดของเส้นมี 3 ขนาด คือ เส้นบาง เส้นหนา และเส้นหนามาก

ความหนาของเส้นมีดังนี้ 0.13, 0.18, 0.25, 0.35, 0.5, 0.7, 1.0 และ 2.0 มิลลิเมตร ความหนาของเส้นที่ใช้ควรมีอัตราส่วน 1:2:4 หรือใกล้เคียง ตัวอย่างเช่น เส้นบาง 0.13 เส้นหนา 0.25 เส้นหนามาก 0.5 มิลลิเมตร เป็นต้น ถ้าใช้ดินสอ เส้นบางอาจใช้เกรด H เส้นหนาใช้ HB และเส้นหนามากใช้ B ดินสอที่ใช้เขียนแบบไม่ควรใช้ดินสอที่มีขนาดเล็ก ซึ่งผลิตสำหรับงานเขียนทั่ว ๆ ไป เนื่องจากไม่สามารถใช้แรงกดให้น้ำหนักได้สะดวก และควบคุมได้ยากเนื่องจากไส้ไม้ยึดแน่นอยู่กับที่ อาจหมุนหรือขยับได้ ควรใช้ดินสอไส้ใหญ่ (2 มิลลิเมตร) ที่เหลาด้วยกับ ความอ่อนแข็งของไส้ดินสอต้องเลือกให้เหมาะสมกับชนิดของกระดาษ อุดหนุนมีห้อง และน้ำหนักมือคนเขียน การเขียนแบบไม่ควรใช้ดินสอไส้อ่อนมาก ๆ เพราะจะทำให้แบบสกปรกได้ภายหลัง เกรดของไส้ดินสอมีดังนี้

ไส้แข็ง (HARD LEAD)	9H 8H 7H 6H 5H 4H
ไส้ปานกลาง (MEDIUM LEAD)	3H 2H H F HB B
ไส้อ่อน (SOFT LEAD)	2B 3B 4B 5B 6B 7B

ตารางที่ 1.1 แสดงสัญลักษณ์ของเส้นในแบบรูปแปลนพื้น

ชนิดของเส้น	การใช้งาน
เส้นหนามาก	รูปตัดทางนอน หรือทางตั้ง
เส้นหนา	รูปด้าน รายละเอียดทั่วไป
เส้นบาง	เส้นมิติ เส้นฉาย ตัวเลข ตัวอักษร
แนวรูปตัด	แนวรูปตัดตามยาว รูปตัดตามขวาง
เส้นตัดตอน	การตัดตอนส่วนที่ต่อเนื่องกัน
เส้นประต่อเนื่อง	ส่วนที่มองไม่เห็น และส่วนที่จะรีดถอน
เส้นประลูกโซ่	เส้นศูนย์กลาง เส้นแกน
เส้นกำกับเสา	เส้นศูนย์กลางเสา

ที่มา : มาตรฐานอุตสาหกรรม 400 เล่ม 1-2525 หน้า 14-15

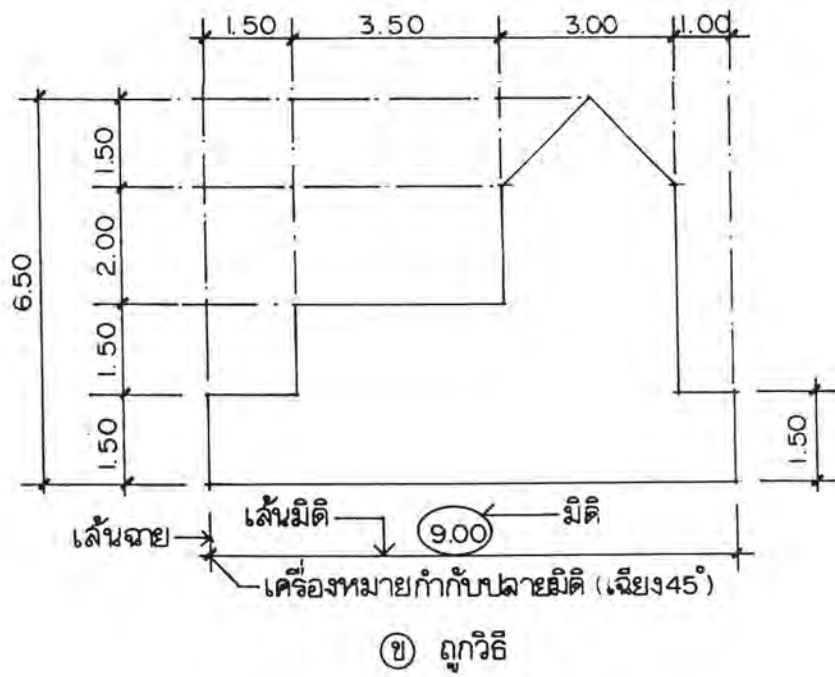
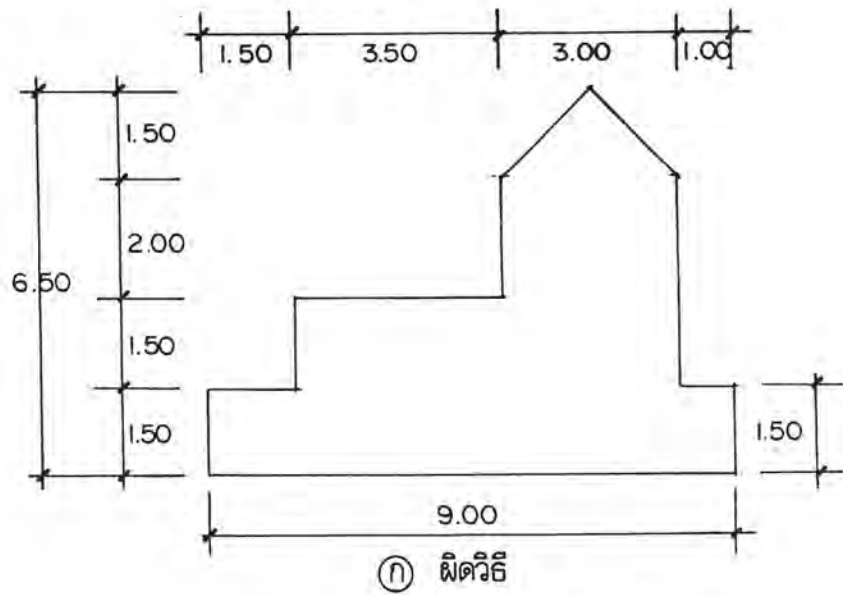
1.3.2 สัญลักษณ์การแสดงมิติ หรือการให้ระยะต่าง ๆ ในแบบใช้กำหนดระยะห่างระหว่างพื้นผิวหรือจุด 2 จุด การกำหนดมิติควรใช้ในส่วนที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานเท่านั้นในกรณีที่แบบกำหนดระยะไม่ชัดเจนหรือไม่ได้กำหนดหรือขัดแย้งกันไม่ควรวัดระยะจากแบบต้นฉบับหรือแบบที่พิมพ์มาแล้ว เพราะวาระดาษาที่ใช้เขียนแบบ ถ่ายหรือพิมพ์มีการยืดหดตัวซึ่งไม่อาจป้องกันได้ เว้นแต่ในกรณีที่แบบนั้นมีขนาดเท่าของจริงที่ไม่ต้องการความละเอียดมากนัก

องค์ประกอบของการเขียนมิติมีอยู่ 3 ส่วน ดังนี้ รูปที่ 1.4 - 1.5

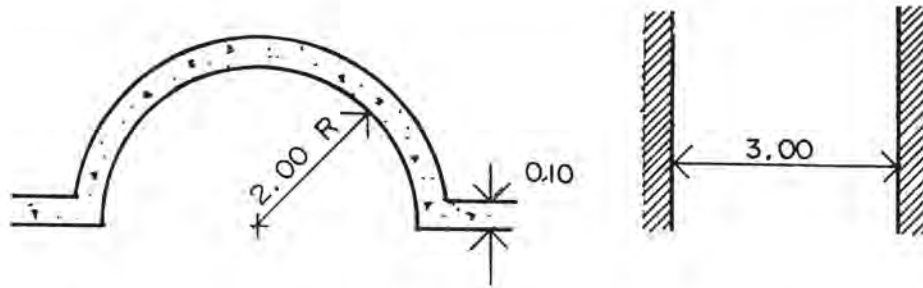
1.3.2.1 เส้นมิติ (DIMENSION LINE) ควรจัดระบบ และวางตำแหน่งไม่ให้รกรุงรัง หรือทำลายรูปแบบ ควรอยู่ใกล้ส่วนที่จะแสดง และควรแสดงด้วย เส้นบางหรือเส้นเล็ก

1.3.2.2 เส้นฉาย (PROJECTION LINE) ควรใช้เส้นบางหรือเส้นขนาดเล็ก ควรลากเข้าใกล้รูป หรือใกล้ส่วนที่ต้องการให้ระยะ เพื่อให้รู้ตำแหน่งที่แน่นอน

1.3.2.3 ตัวอักษรหรือตัวเลข (LETTERING) ควรวางประมาณกึ่งกลางความยาวของเส้นมิติ และอยู่ในทิศทางเดียวกัน ตัวอักษรควรอยู่เหนือเส้นมิติเล็กน้อย ขนาดลักษณะของตัวเลข หรือตัวอักษร และจำนวนตัวเลขที่แสดงหน่วยวัดก็ต้องกำหนดขึ้นใช้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

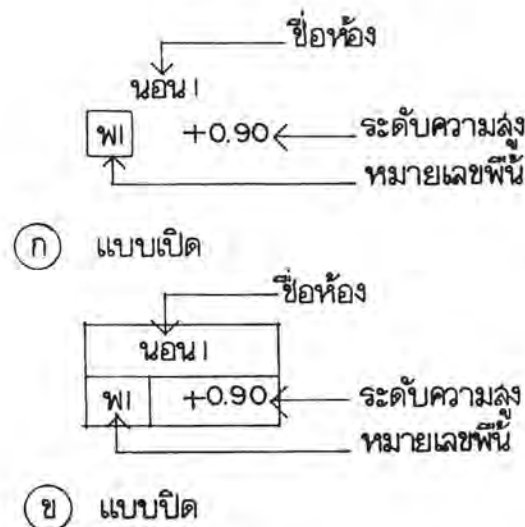

รูปที่ 1.4 ตัวอย่างการแสดงมิติ

รูปที่ 1.5 แสดงการใช้หัวลูกศรกำหนดระยะแทนการใช้เส้นเฉียง 45 องศา ในบางกรณี

1.3.3 สัญลักษณ์ระดับ ระดับกำหนด คือ ระดับที่กำหนดขึ้นเพื่อช่วยให้การบอกระดับต่าง ๆ สะดวกขึ้น ซึ่งอาจอยู่สูงหรือต่ำกว่าหมุดหลักฐานชั่วคราวก็ได้ ในแบบก่อสร้างกำหนดระดับ + 0.00 โดยกำหนดจากแนวระดับที่สถาปนิกผู้ออกแบบยึดเป็นแนวระดับกำหนดเฉพาะงาน เช่น กำหนดจากระดับหลังถนนหน้าเขตที่ดินบริเวณก่อสร้าง หรือกำหนดระดับหลังดินถมในที่ก่อสร้างเป็นระดับ + 0.00 การกำหนดระดับในแบบแปลนพื้นอยู่รวมกลุ่มเดียวกันกับชื่อห้อง และหมายเลขพื้น รูปที่ 1.6

รูปที่ 1.6 แสดงการกำหนดระดับความสูงในแบบรูปแปลนพื้น

1.3.4 รูปแบบของตัวอักษรและตัวเลขมีไว้เพื่อประกอบแบบให้ละเอียดถูกต้องมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1.3.4.1 เขียนให้ชัดเจน เป็นระเบียบ อ่านง่าย

1.3.4.2 การเขียนข้อความประกอบแบบ ควรรวมไว้เป็นกลุ่มไม่ควรให้กระจัดกระจาย

ออกไป